

Aflevering 1: voorbeschouwing

Kmoch haalt Euwe over om Aljechin uit te dagen

Het heeft niet veel gescheeld of de match tussen Aljechin en Euwe om het wereldkampioenschap had nooit plaatsgevonden. Max Euwe is er in 1933 duidelijk over: hij geeft de voorkeur aan zijn wiskundestudie, terwijl Aljechin bijna alles waaraan hij meedoet met grote voorsprong wint. Het lijkt Euwe onmogelijk om de wereldtitel te halen. Maar er komt geen afscheid van het schaken. Euwes gedachten veranderen als Aljechin bij uitzondering een toernooi niet wint: Hastings in 1933.

Een bijzonderheid is dat Aljechin Euwe al eerder heeft gevraagd een match om de wereldtitel te spelen. Die zou dan volgens Aljechin over tien partijen moeten gaan, te spelen op een postboot die tussen Nederland en Nederlands Oost-Indië vaart. Euwe neemt dit voorstel op dat moment niet echt serieus. In 1975 zegt Euwe hierover in een interview met Max Pam (in *'De zuiverste liefde is die tussen een man en zijn paard'*): “Toen ik dertig was heb ik steeds bij mijzelf bedacht: nou heb ik wel genoeg geschaakt. Ik ga mij op de wetenschap richten. De match met Aljechin heeft dat in feite doorkruist. Het is misschien niet zo algemeen bekend, maar Aljechin heeft mij uitgedaagd. Aanvankelijk wilde ik daar helemaal niet op ingaan.”

Hans Kmoch fungeert voor Euwe als secretaris buitenlandse betrekkingen en zij zijn goed bevriend. Kmoch logeert in januari 1934 bij Max Euwe (zelf spreekt hij in zijn boek over dr. Euwe; het algemeen noemen van voornamen gebeurt nog niet of nauwelijks). Kmoch is een sterke, in Oostenrijk geboren schaakmeester. Bij twee matches om het wereldkampioenschap is hij secondant van Aljechin, in 1929 en 1934. Van 1932 tot 1947 woont hij in Nederland. Euwe en Kmoch spreken veel over Aljechin. In Hastings had hij Flohr voor moeten laten gaan. Aljechin en Euwe zelf hebben in hun laatste 14 onderlinge partijen 7-7 gespeeld, een geweldige score voor Euwe. In een naburig café wordt de zaak beklonken, tenminste voor zover het Kmoch en een eerste contact met Aljechin betreft. Euwe besluit de strijd met Aljechin aan te gaan voor een tweekamp om het wereldkampioenschap, en zijn wiskundestudie in te ruilen voor schaakstudie.

In de zomer van 1934 speelt Euwe een sterk grootmeestertoernooi in Zürich. Hij eindigt op tweede plaats achter Aljechin maar hem in de onderlinge partij te verslaan. Aansluitend speelt Euwe in Leningrad, waar hij op een teleurstellende zesde plaats eindigt, ruim achter winnaar Botwinnik. Na grondige analyse van de partijen van Aljechin komt Euwe tot de conclusie dat Aljechins superioriteit schuilt in diens openingskennis. En als de opening Aljechin niet voldoende oplevert zoekt hij het in het scheppen van complicaties. Euwe reist daarom naar Wenen om een paar maanden het openingsarchief van Becker te bestuderen, het meest complete en up-to-date archief van dat moment. Het traditionele toernooi van Hastings 1934-1935 wint Euwe samen met Flohr en Thomas.

Euwe en Knoch tussen scholieren in Leningrad (1934)

Euwe blijft les geven aan het meisjeslyceum, dus zijn voorbereiding vindt vooral in de vakanties en in de avonduren plaats. Hij verbetert zijn conditie door te boksen, zwemmen en trimmen.

Contract

Op 28 mei 1935 ondertekenen Euwe en Aljechin het contract. Aljechin krijgt 10.000 gulden om te spelen, Euwe niets. Op allerlei manieren wordt dit bedrag bijeen gebracht. Niet alleen betalen alle speellocaties een bedrag, maar ook een landelijke loterij brengt veel geld op. Niets staat de match meer in de weg! Er zullen dertig partijen worden gespeeld op verschillende locaties, verspreid over heel Nederland.

Ook door een landelijke loterij werd er geld ingezameld voor de WK-match.

Euwes voorbereiding

Kmoch helpt Euwe bij de voorbereiding, hij staat bekend als openingsexpert; de Hongaar Géza Maróczy is juist vooral een eindspelkenner; hij zal bij de match optreden als secondant van Euwe. Kmoch wordt 'hoofdwedstrijdleader'. Aljechin heeft de Nederlandse topspeler Salo Landau als secondant, overigens niet bij de volledige match. Op het eind neemt de Oostenrijker Ernest Klein het over.

Organisatie

Er komt een 'ecomité met als voorzitter de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. In dit gezelschap nemen veel prominenten plaats, onder wie Mr. Rueb, voorzitter van de wereldschaakbond. Max Levenbach is al 1926 voorzitter van het Euwe-comité, dat is opgericht ter gelegenheid van de eerste match tussen Euwe en Aljechin in december 1926 en januari 1927. Daaruit is later het Euwe-Aljechin comité ontstaan, met naast Levenbach Gerard van Harten, G. van Dam en Th.M.E. Liket als leden. Ook worden in alle plaatsen waar gespeeld gaat worden sub comités gevormd.

**DR. ALJECHIN IN AMSTERDAM
AANGEKOMEN.**

De heer van der Plas, voorzitter van de schaakbond, met de wereldkampioen Aljechin en de heer van der Plas, voorzitter van de schaakbond, met de wereldkampioen Aljechin.

**EEN ZWARTE KATER
ALS MASCOTTE.**

„Intelligent beest, dat mij moet helpen.“

**DE WERELDKAMPIOEN SCHAKEN
IS OPTIMISTISCH.**

AMSTERDAM, 1 Oct. — Hieromorgen arriveerden hier ter stads met den Pullman-trein dr. Aljechin, de wereldkampioen schaken en zijn gade. Aan het station was een aarzelend gezelschap schaakexperts en officieel aanwezig om den wereldkampioen te begroeten. Namens het comité N. C. W. S. werden mevrouw Aljechin fraaie bloemen en een mand met fruit aangeboden, benevens een zachte kuiltroed voor den fraaie Russischen kater, die dr. Aljechin overal op zijn reizen heeft.

Algemeen bekend was de begroeting met eenen nationaal kampioen dr. M. Euwe, die evenals dr. Aljechin er geloven uitzag. Onder de aanwezigen ontzagen wij de grootmeesters Floriz en dr. Tartakower, begees dr. Aljechin de optogenzende ontzagen.

— Zij zijn loech, hoop ik, niet nalieverig op dr. Euwe?

— Later op den dag hadden we nog een onderhoud met dr. Aljechin op zijn hotelkamer, waar hij ons officieel aan zijn ket voorstelde, een buitengewoon fraai exemplaar, voorzien van een halsband, versierd met medailles en het insigne als deelnemer aan den landwedstrijd te Warschau.

Intelligent beest.

— „Schahmati“ is zijn naam, heette dr. Aljechin ons in, terwijl hij den wijzen kater zijn lunch voorstelde. Het is een buitengewoon intelligent beest, die eenige, die mij bijstaat bij mijn training.

— Ja, werkelijk, intencrumpeerde mevrouw Aljechin, toen ze ons bedenkkelijk gezicht waarnam.

— 't Is simpelment luud, bewoerde dr. Aljechin, hoe intelligent zo'n beest is.

— Wat denkt u van uw match met dr. Euwe, merkten we op, want daar zullen we hier in Holland om te springen. Uw onderdeel in twee woorden zouden we nu graag willen hooren: „win u of win u niet?“

— Naar mijn meening zal ik het in het begin heel hard te verduren hebben. U moet niet vergeten, dat dr. Euwe een heele Weensche karstheek in zich opgenomen heeft, zoodat ik eerst in het midden van de match een kans krijg op adem te komen. Maar dat kan ik u wel zeggen, dat juist voor zeggendaat nu zal stukken.

Ik heb die bij talrijke gelegenheden be-
wezen en ondervonden. Ik beschouw deze
match als de ernstigste van mijn carrière
en geen tegenstander zal ik mij gelooft
in zijn armen kunnen ondervinden.

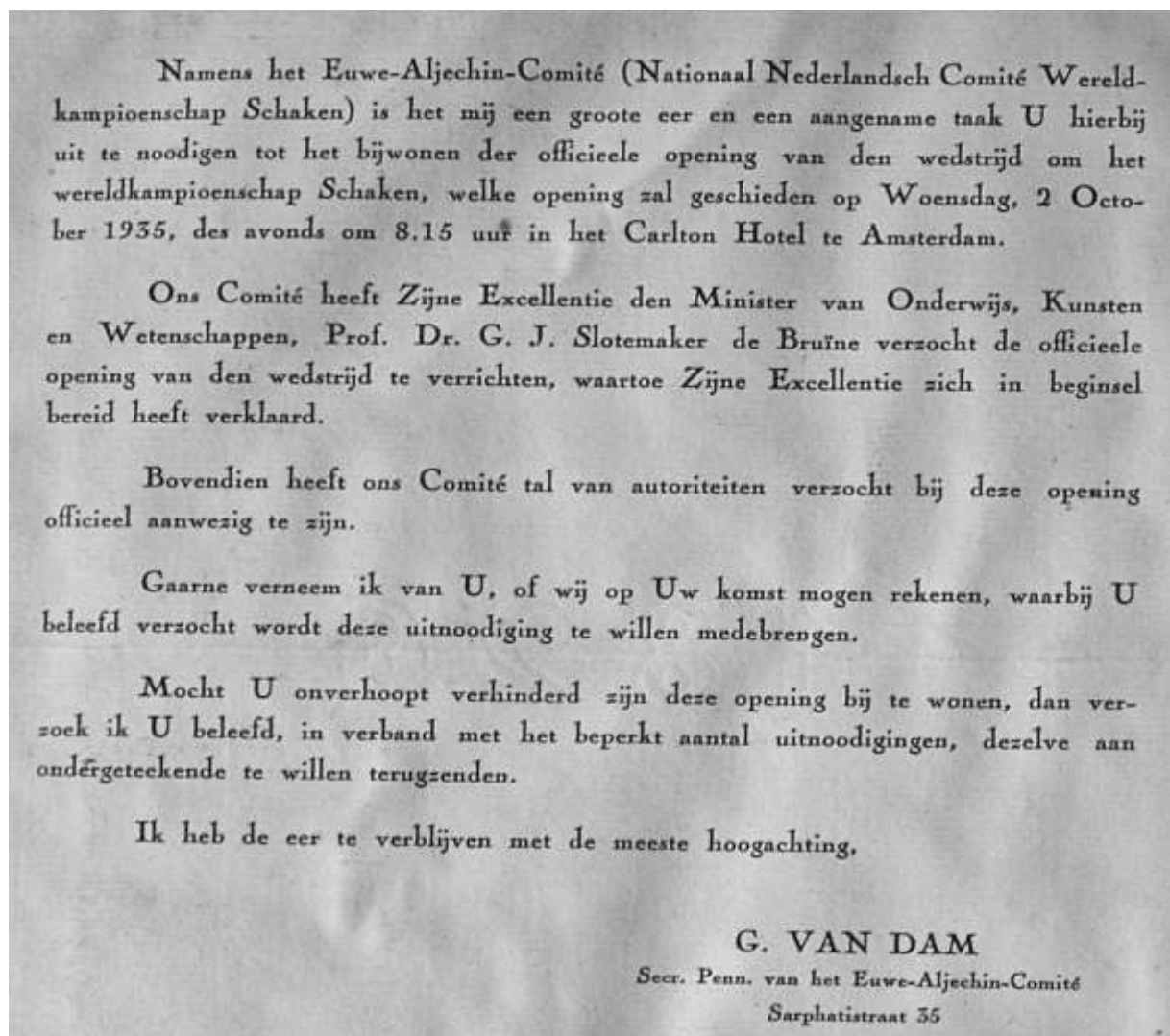
— U bent dus, meelgennade de goede
geuren die u bedriegen, overtuigd van een
oververwinning?

— Ongetwijfeld, anders zat ik hier toch niet
zoo rustig. Ik heb zelfs geen schrikkeer bij
mij, ik heb geen vertant nagelken, geen enkel
nieuwje bij mij. Slechts deze sterflike pose
die mij door zijn gracieuze bewegingen tekent
aan nieuwe ideeën en ideale combinaties helpt,
als mijn truster zijn.

— Maar u proups u hebt ergens verteld, dat
ik om 8 uur 5 minuten geboren werd. Ik meen
dat ik u in 1913 op de Pier te Scheveningen
ontvankelijk gemaakt had; u niet. Ik hoop, dat
u tijdens de match u niet aan overalige fan-
tastische bloedigheden wilt schuldig maken.
Voor een austruwig zijn u minnen van de
grootste betekenis!

Officiële opening op 2 oktober 1935

De officiële opening van de WK-wedstrijd vindt plaats op 2 oktober 1935 in het Carlton Hotel te Amsterdam. Max Levenbach bedankt de regering voor de toestemming een loterij te houden en de gemeente Amsterdam, niet alleen voor het beschikbaar stellen van de Militiezaal, maar ook voor het vrijstellen van Euwe van zijn werk aan de meisjesschool, zodat hij zich goed heeft kunnen voorbereiden. Hij vergeet niet de onbekende schaker te noemen, die met een dubbeltje of kwartje per week zijn donatieboekje heeft volgemaakt. Minister Slotemaker de Bruïne spreekt vriendelijke woorden tot Aljechin, in het Frans, en is blij dat hij de openingszet niet hoeft te doen omdat degene die de eerste partij zou verliezen hem daarvan de schuld zou kunnen geven. Verschillende hoogwaardige sprekers volgen, allen met lovende woorden voor het organisatiecomité. Ook Aljechin en Euwe spreken.

De uitnodiging voor de opening van het wereldkampioenschap in 1935

Hoe zien de spelers hun kansen?

Al eerder heeft Aljechin verklaard zeker te zijn van de overwinning. Hij voegt daaraan toe geen speler te zien die tegen hem opgewassen is. Max Euwe zegt op de openingsavond geen overwinning te beloven maar wel dat hij zal spelen alsof zijn leven er van afhangt en zal kampen met een energie, een nóg betere zaak waardig.

Mr. Rueb, voorzitter van de wereldschaakbond, verricht de toss. Aljechin loot wit voor de eerste partij.

Partij 1: Pijnlijk begin voor Euwe

3 oktober 1935

Carlton-hotel te Amsterdam

Aljechin-Euwe 1-0, 30 zetten

De eerste partij wordt op 3 oktober in het Carlton hotel in Amsterdam gespeeld. Aljechin logeert hier gedurende de match. De eerste zet wordt, op aangeven van Aljechin, verricht door burgemeester dr. W. de Vlugt. Aljechin wint in uitstekende stijl.

Landau, de secondant van Aljechin, verklaart na afloop dat Aljechin de opening, het Slavisch damegambiet, twee uur voor aanvang nog toevallig op het bord had gehad. Terwijl mevrouw Aljechin er voor zorgt dat er steeds een ijsranja klaar staat voor haar man, terwijl die zelf steeds heen en weer loopt. Uitingen van zijn temperament. Intussen wordt het op het bord steeds moeilijker voor Euwe die al op de 19e zet wordt verrast. Hij lijkt niet onder de indruk van het temperament van Aljechin maar wel van de ontwikkelingen op het bord. Hij verliest in slechts dertig zetten.

De eerste zet wordt gedaan door de Amsterdamse burgemeester De Vlugt.

Tussenstand Aljechin-Euwe 1-0

OM HET WERELDKAMPIOENSCHAP SCHAKEN. — Burgemeester W. de Vlugt (midden) heeft gisteren in het Carlton Hotel te Amsterdam den eersten zet gedaan voor den strijd tusschen de meesters Aljechin en Euwe. Zittend links: dr. Aljechin; idem rechts: dr. Euwe. Staand v.l.n.v. de heren: mr. Levenbach, Landau, secondant van dr. Aljechin, en Van Harten. Voorts, naast den burgemeester, zethouder Boekman en de heer Geza Maroczy, secondant van dr. Euwe.

ALJECHIN WINT DE EERSTE PARTIJ VAN EUWE

Kalm verloop in het begin, maar na den 14den zet van Euwe stond het spel voor zwart reeds ernstig. Na dertig zetten opgegeven.

SCHITTEREND SPEL VAN ALJECHIN

Onder zeer groote belangstelling is gisterenavond in het Carltonhotel te Amsterdam de eerste partij gespeeld van den langen strijd om het wereldkampioenschap tusschen dr. A. Aljechin en dr. Max Euwe. De Nederlandsche kampioen heeft deze eerste ontmoeting bij den dertigsten zet opgegeven. Volgens de meening van Flohr was de veertiende zet van Euwe de beslissende fout.

We laten hieronder de geanalyseerde partij volgen:

Wit: Aljechin. Zwart: Euwe.

Tajechische verdediging.

1. d2—d4	d7—d5
2. c2—c4	c7—c6
3. Pg1—f3	Pg8—f6
4. Ph1—c3	d5×c4

De meest gebruikelijke behandeling dezer opening. De pionwinst is van tijdelijken aard. Wit heeft verschillende mogelijkheden den pion terug te winnen.

5. a2—a4

Vroeger werd hier veel e2—e3 gespeeld en pas na b7—b5 speelde Wit a2—a4. De bekende partij Rotti—Lasker uit Mährisch-Osttau heeft echter bewezen, dat Zwart geen moeilijkheden in deze variant heeft. De tekstzet werd door Aljechin in de praktijk gebracht en werd vooral in den laatsten tijd door de

meesters aangewend. Het eenige bezwaar van dezen zet is, dat het veld b4 zwak wordt, maar hier staat tegenover de mogelijkheid een sterk centrum te vormen.

6. Le8—f5

Alleen op deze wijze kan de zwarte looper ontwikkeld worden en ook e4 wordt voorloopig onmogelijk gemaakt, wat na Lg4 wel mogelijk zou zijn.

6. P13—e5

Een scherpe voortzetting, die voor het eerst in Karlsbad 1929 door Skumisch tegen Vidmar gespeeld werd. Een tijdlang gold e2—e3 als de beste zet, waarop zwart twee varianten ter beschikking heeft, n.l. den looper naar b4 ontwikkelen of de Laskervariant (het paard via a6 naar b4).

6. P68—d7

Beter dan e7—e6, waarop f2—f3 gevolgd door e2—e4, zou kunnen komen.

7. P65×c4 Dd8—c7

Bogoljubow beveelt in zijn brochure „Das Damengambiet“ den zet Pd7—b6 aan om op Pc4—e5 het andere paard naar d7 te brengen. Wit behoeft echter niet P65 te spelen en kan eenvoudig op b6 ruilen en op bezetting van het centrum spelen (f3 en e4). De tekstzet bereidt den volgenden zet voor... (gebruikte bedenktijd 4 minuten)

8. g2—g3

Evenals in de Cambridge-springsvariant schijnt ook hier het fianchetto de juiste techniek te zijn tegen deze opstelling.

8. e7—e5

Het plan van zwart is duidelijk. Door ruil der centrumplonnen wil zwart de meerderheid op den damevleugel verkrijgen.

9. d4×e5 Pd7×e6

10. Le1—f4 Pf6—d7

11. Lf1—g2 Lf5—e6

12. P64×e5 Pd7×e6

13. 0—0 Lf8—e7

14. Dd1—c2. Stand na 14. Dd1—c2.

DE PARTIJ

De eerste partij tusschen dr. A. Aljechin en dr. M. Euwe om het wereldkampioenschap schaken hield aldus:

Wit: Aljechin. Zwart: Euwe.

Tajechische verdediging.

1. d2—d4	d7—d5
2. c2—c4	c7—c6
3. Pg1—f3	Pg8—f6
4. Ph1—c3	d5×c4
5. a2—a4	Le8—f5
6. P13—e5	Pf6—d7
7. P65×c4	Dd8—c7
8. g2—g3	e7—e5
9. d4×e5	Pd7×e6
10. Le1—f4	Pf6—d7
11. Lf1—g2	Lf5—e6
12. P64×e5	Pd7×e6
13. 0—0	Lf8—e7
14. Dd1—c2	Ta8—d8
15. Tf1—d1	0—0
16. P63—b5	Td8×d1
17. Ta1×d1	Dc7—a5
18. P65—d4	Le6—c8
19. b2—b4	Da5—c7
20. b4—b5	c6—c5
21. P64—f5	f7—f6
22. P65—e3	Le5—e6
23. Lg2—d5	Le5×d5
24. Td1×d5	Dc7—a5
25. P63—f5	Da5—c1
26. Kg1—g2	Le7—d8
27. Lf4×e5	f6×e5
28. Td5—d7	Ld8—f6
29. P65—h6	Kg8—h8
30. Dc2×c5	Opgegeven.

Wit: Kg1; Dc2; Ta1 en Tf1; Lg2 en Ld4; P62; a4, b2, e2, f3, g3, h2.

Zwart: Ke8; Dc7; Ta8 en Th8; Le6 en Le7; P65; a7, b7, c6, f7, g7, h7.

Deze laatste zet van wit kwam iets verrassend. In San Remo gaf Bogoljubow dezen zet aan, maar Aljechin moede toen, dat zwart zich gemakkelijke verdedigen kan. Het blijkt echter, dat hij dien zet van Bogoljubow overgenomen heeft en aan studie onderworpen. Euwe dacht hier 40 minuten na en speelde

14. Ta8—d8

Meester Flohr had Da5 verwacht, maar vermoedelijk vreesde Euwe P65, waarop hij echter volgens Flohr koelbloedig f7—f6 had kunnen antwoorden en op P64 Ld7. Het is niet te zien, op welke wijze wit in het voordeel zou moeten komen. Na den tekstzet kan wit Tf1—d1 spelen en als zwart dan rocheert met P65 op het behoud van het looperpaar spelen.

15. Tf1—d1 0—0

16. P63—b5!

Deze zet schijnt nog sterker te zijn dan die door Flohr aangegeven, want nu wordt de Dame op minder gunstige velden gedreven.

16. Td8×d1

17. Ta1×d1 Dc7—a5

De beste zet. Op Dd8 of b4 zou P64 zeer sterk zijn met de dreiging Pf5 en ruil van den looper. Daarentegen zou P65 zeer fraaikeerd zijn voor Wit, omdat na L×f6; D×f5; P62 de witte Dame verloren gaat.

18. P65—d4

Natuurlijk niet P×a7. Het paard zou op den duur verloren gaan.

18. Le6—c8

19. b2—b4!

Deze zet verraste Euwe. In de voorrithering dacht Euwe op deze variant in te gaan.